

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

**ТАКТИКА ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ
ТАКТУКА ПОВОДЗHENNYA ZI ZBROYEYU**

06 листопада 2020 року

м. Ірпінь

УДК 355.55(06)
ББК 68.80я431

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України (протокол від 10.11 2020 № 12).

Організаційний комітет інтернет-конференції

Голова:

ЧМЕЛЮК Василь Васильович – проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, к.ю.н.

Заступник голови:

ГРИЩУК Віктор Леонідович – начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.ю.н.;

БУХТІЯРОВ Олексій Анатолійович – заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.ю.н.

Члени організаційного комітету:

АНТОНЕНКО Сергій Анатолійович – доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.н. з фіз.вих. та спорту, доцент;

СРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.пед.н.;

ПАРАНИЦЯ Сергій Павлович – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.ю.н., доцент;

БАДЬОРА Сергій Миколайович – доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.пед.н.;

ЛИСЕЮК Андрій Миколайович – заступник начальника кафедри оперативно-розшукової діяльності, к.ю.н.;

КОВАЛЬ Микола Васильович – професор кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки, к.ю.н., професор

АНДРУЛІС Йанас Юозо – старший викладач кафедри військової підготовки

Т15 Тези доповідей студенсько-курсанської інтернет-конференції «**Тактика поводження зі зброєю**» (06 листопада 2020 року). Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 146 с.

Автори спрямували свій науковий пошук на дослідження теоретичних аспектів поводження зі зброєю, тактичній підготовці в структурі професійної діяльності фахівця спеціальності «Правоохоронна діяльність», спеціальні професійні якості та практичні аспекти поводження з вогнепальною зброєю.

За достовірність фактів, цитат, імен, назв та інших відомостей несуть відповідальність автори.

ЗМІСТ

Василь Васильович ЧМЕЛЮК	БОЙОВИЙ ХОРТИНГ: ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ ЗБРОЇ СПІВРОБІТНИКАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	8
Вікторія Русланівна БІЛА	БОЙОВИЙ ХОРТИНГ: ЧИННИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ СПІВРОБІТНИКАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	12
Віктор Леонідович ГРИЩУК	ФІЗИЧНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЬ МОЖЛИВОГО ПЕРЕХОВУВАННЯ ПРАВОПОРУШНИКІВ	16
Олексій Анатолійович БУХТІЯРОВ Ірина Геннадіївна БУХТІЯРОВА	ЗАХОДИ БЕЗПЕЧНОГО ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ	19
Олена Анатоліївна КАЛГАНОВА Віталій Вікторович БОНДАРЕНКО	БОЙОВИЙ ХОРТИНГ: ВИЯВЛЕННЯ НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ	22
Едуард Анатолійович ЄРЬОМЕНКО	ТАКТИКА ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ ЗА МЕТОДИКОЮ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ	27
Едуард Анатолійович ЄРЬОМЕНКО	БОЙОВИЙ ХОРТИНГ: ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	32
Едуард Анатолійович ЄРЬОМЕНКО	БОЙОВИЙ ХОРТИНГ: КРИМІНАЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ	37
Сергій Миколайович БАДЬОРА	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАВООХОРОНЦЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ НИМ ОСОБИСТОГО ОГЛЯДУ З	42

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ: ВИЯВЛЕННЯ НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ

Калганова Олена Анатоліївна,

*в.о. начальника кафедри фінансових розслідувань, к.ю.н., доцент,
Університет державної фіскальної служби України*

Бондарчук Віталій Вікторович,

*заступник начальника Факультету з
організаційної роботи, к.ю.н.,
Університет державної фіскальної служби України*

Виявлення незаконного заволодіння вогнепальною зброєю за методикою бойового хортингу та огляд при розслідуванні незаконного заволодіння вогнепальною зброєю це слідча дія, яка полягає у безпосередньому сприйнятті та процесуальному фіксуванні матеріальних об'єктів з метою виявлення слідів злочину та інших речових доказів, з'ясування обставин події, а також інших обставин, які мають значення для справи [1–6]. Завданнями огляду при розслідуванні незаконного заволодіння вогнепальною зброєю є: виявлення слідів злочину; виявлення інших об'єктів, що можуть бути залучені до справи як речові докази; з'ясування обстановки злочину; виявлення інших обставин, які мають значення для справи.

Об'єктами огляду при незаконному заволодінні вогнепальною зброєю є: 1) склади озброєння й інші приміщення, спеціально призначені для зберігання вогнепальної зброї (приміщення, які знаходяться під охороною й збройові кімнати у військових частинах тощо); 2) вогнепальна зброя та боєприпаси; 3) предмети впакування вогнепальної зброї та боєприпасів; 4) засоби транспортування вогнепальної зброї та боєприпасів; 5) супровідні й інші документи на перевезений вантаж, у якому виявлена вогнепальна зброя й боєприпаси.

Об'єктами детального вивчення при огляді місця події по справах про незаконне заволодіння вогнепальною зброєю повинні стати: місце зберігання вогнепальної зброї, якою незаконно заволоділи; зброя, яка залишилася, особливо якщо її положення змінене; частини, які залишилися від викраденої зброї, упакування, приналежності; наявні в сховищі документи на зброю. Оскільки для зберігання вогнепальної зброї використовуються, як правило, спеціально обладнані приміщення (міцні стіни, ґрати на вікнах, металеві або оббиті залізом дверей) із сигналізацією, то місце й спосіб подолання (порушення) останніх, характер виниклих при проникненні в сховище ушкоджень не повинні залишитися без уваги слідчого, який здійснює огляд. Необхідно оглянути й прилягаючі до сховища ділянки місцевості, особливо розташовані поблизу, пустуючі будови, будівельні об'єкти, пустирі, чагарники, лісопосадки тощо. Ефективності огляду буде сприяти застосування службово-пошукового собаки.

Якщо незаконне заволодіння вогнепальною зброєю мало місце на території підприємства, у приміщенні установи, організації, то для участі в

огляді варто запросити їх представників. Вони можуть роз'яснити призначення тих або інших споруд, механізмів, верстатів, устаткування, допомогти відкрити ті або інші приміщення [7]. Якщо є дані, що вогнепальна зброя або бойові припаси викинуті у водойму, слідчий запрошує для його обстеження водолазів-аквалангістів. Вони є допоміжними учасниками огляду, і в протоколі необхідно про це зробити відповідну помітку.

Вогнепальна зброя, бойові припаси підлягають ретельному огляду на місці події. Якщо ж для їх вивчення потрібен тривалий час, інші належні умови, то слідчий вправі провести їх огляд окремо в кабінеті. Крім огляду місця події, необхідно встановлювати можливість застосування вогнепальної зброї й бойових припасів у конкретній слідчій ситуації. Даний факт з'ясовується дослідженням обстановки на місці події й слідів на місці їх виявлення. Відшукування слідів і ознак застосування вогнепальної зброї та боєприпасів, а також попереднє дослідження виявлених об'єктів, як правило, проводить спеціаліст-криміналіст. Якщо виникає необхідність провести більш детально дослідження, то об'єкти направляються в експертний підрозділ. При цьому поряд із судово-балістичними дослідженнями проводять і інші види досліджень (фізичні, хімічні тощо).

Факт застосування вогнепальної зброї встановлюється, як правило, виявленням ушкоджень на перешкодах (вікнах, стінах, одязі тощо). При виявленні пошкоджень встановлюють ознаки саме вогнепальних ушкоджень: форма й розмір вхідного й вихідного отворів, каналу й додаткових слідів пострілу. За слідами пострілу визначаються ознаки, які вказують на давнину пострілу (блиск металу, чистота країв розбитого скла або відщепів деревини тощо). При цьому фіксують місце розташування слідів, їх вид, кількість пробоїн, форму й розмір отворів і країв ушкодження, наявність або ж відсутність додаткових слідів пострілу. Вказують на висоту розташування пробоїн і відстань до найближчих нерухоливих орієнтирів. Виявлені ушкодження фіксують за допомогою фото- і відеозйомки.

При виявленні кулі її витягають відповідно до криміналістичних рекомендацій. Оглядаючи витягнуту кулю, встановлюють відкладення кіптяви, змащення, часток незгорілого порошу, крові; деформацію кулі; її конструктивні дані: наявність, кількість і придатність для подальшого ідентифікаційного дослідження слідів полів нарізів. Також на місці застосування вогнепальної зброї необхідно шукати гільзи. При огляді гільзи на її зовнішній поверхні можуть бути сліди пальців рук, які придатні для ідентифікації за ними особи. Оглядаючи гільзи, слідчий, який здійснює огляд місця події, повинен звернути увагу на її форму, розміри й калібр, які, як правило, залежать від форми патронника і калібру каналу ствола застосованої вогнепальної зброї. Знаючи такі параметри можна з найбільшою ймовірністю припустити, що дана гільза могла бути відстріляна зі зброї певних моделей [8]. При цьому необхідно враховувати, що злочинці через брак відповідних бойових припасів часто користуються патронами-замінниками. При огляді гільз, особливу увагу необхідно звертати на наявність на них

слідів, які утворюються під час заряджання, пострілу й витягування стріляної гільзи (сліди від стінок патронника й губ магазина, сліди від бойка, сліди від заднього зрізу патронника, зачепа викидувача тощо). По справах про незаконне заволодіння вогнепальною зброєю об'єктом огляду може бути окремо окремий будинок або одне із приміщень у розташуванні військової частини, охоронної структури, місце зберігання особистої зброї посадової особи й ін.

Під час огляду місця події по справах про незаконне заволодіння вогнепальною зброєю і боєприпасами встановлюється: 1) родові ознаки об'єктів незаконного заволодіння (тип і модель об'єкта, виробник тощо); 2) індивідуальні ознаки об'єкта (у зброї і її деталей номер і інші ідентифікаційні знаки); 3) характер упакування й засобів запобігання від впливу зовнішнього середовища або необережного поводження з таким об'єктом; 4) комплектність (ця обставина істотна при огляді деяких видів боєприпасів і вогнепальної зброї); 5) характеристика комплектуючих деталей, для якого виду зброї вони призначені, їх стан і придатність для використання; чи є ознаки їх використання; 6) наявність на об'єктах, які оглядаються ознак місця, у якому вони зберігалися (наявність на цих об'єктах властивостей, які могли б відобразитися на місцях їх зберігання); 7) чи є на об'єктах сліди переробки, пристосування для позаштатного використання тощо.

У ході огляду місця злочину, якщо вогнепальна зброя відсутня, на наш погляд, необхідно знайти вихідні дані для вирішення таких питань: 1) чи застосовувалася вогнепальна зброя; 2) що за зброя й бойові припаси були використані; 3) де застосована вогнепальна зброя, гільзи, куля (якщо такі відсутні); 4) місце, з якого стріляли; 5) напрям і дистанція пострілу; 6) які предмети мають на собі сліди пострілу; 7) за яких інших обставинах здійснювалися постріли.

Аналіз слідчої практики показує, що якщо зброя виявлена, то вона перш за все фотографується за правилами вузлової й детальної зйомки з масштабною лінійкою або здійснюється її відеозйомка. На фото- і відеозображенні повинні бути зафіксовані не тільки вид зброї й місце її виявлення, але й положення окремих її частин: ствола, курка, затвора, запобіжника тощо [9]. Вкрай важливо при огляді зброї пам'ятати не тільки про сліди, залишені злочинцем на вогнепальній зброї, але й заходах застереження: не торкатися спускового гачка, тримати вогнепальну зброю стволом вгору, не кидати її. Огляд зброї необхідно здійснювати в гумових рукавичках, беручи її за ті позначки, де виявлення слідів малоймовірне. Забороняється вводити які-небудь предмети в ствол вогнепальної зброї. Не можна братися за передній зріз каналу ствола, тому що там можуть бути плями крові.

Рекомендують при огляді вогнепальної зброї класти її на чистий папір, а в протоколі робити запис про місце знаходження яких-небудь сторонніх об'єктів на зброї (слідів рук, мікрооб'єктів, мікрОВОЛОКОН, волосся тощо). Виявлені об'єкти вилучаються, упаковуються відповідно до рекомендацій

криміналістики. Після розряджання вогнепальної зброї в протоколі огляду фіксується кількість патронів і їх маркувальні позначення, маркувальні позначення самої зброї, її конструктивні особливості, особливості набуті в процесі експлуатації. При наявності трупа, але відсутності вогнепальної зброї, можуть бути встановлені відомості про модель застосованої зброї, вид патрона, напрям й дистанцію пострілу. Така діагностика застосованої вогнепальної зброї залежить від об'єктивного встановлення обставин, при яких було здійснено постріл [10]. У протоколі повинно бути зафіксовано, у яку частину тіла потрапив снаряд, які предмети одягу мають ушкодження й у якій послідовності вони розміщені, які саме ушкодження (форма, розміри, стан країв, зони відкладення продуктів пострілу).

Отже, під час виявлення незаконного заволодіння вогнепальною зброєю за методикою бойового хортингу та проведення огляду по справах про незаконне заволодіння вогнепальною зброєю слід: дотримуватися криміналістичних рекомендацій, обов'язково залучати спеціаліста, суворо дотримуватися правил безпеки, фіксувати криміналістично значиму інформацію за допомогою фото та відеозйомки, складати плани та схеми, вилучати мікрооб'єкти, а також застосовувати інші провідні методики.

Список використаних джерел:

1. Біла В. Р., Єрмоменко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 242–254.

2. Бухтіяров О. А., Єрмоменко Е. А., Гришук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 126–139.

3. Гришук В. Л., Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення* : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. Київ, 2020. С. 537–544.

4. Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

5. Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–

15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 28–40.

6. Єрмоменко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Теорія і методика хортингу*. 2017. Вип. 8. С. 19–33.

7. Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 138 с.

8. Єрмоменко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі* : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфе., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. С. 18–23.

9. Параниця С. П., Єрмоменко Е. А., Чмелюк В. В. Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 462–477.

10. Чмелюк В. В., Єрмоменко Е. А., Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 8–23.

Наукове видання

ТАКТИКА ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ІНТЕРНЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

06 листопада 2020 року

*Матеріали надруковані в авторській редакції.
За достовірність фактів, посилань, стилістичне та орфографічне оформлення
відповідальність несуть автори публікацій та їх наукові керівники.*

Здано до друку 12.11.2019. Формат 60x84x16
Папір офсетний № 1. Гарнітура «Times New Roman»
Ум. друк.арк. 18,5
Тираж 70 примірників. Замовлення № 1056

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром
Університету ДФС України
08200, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., Україна

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розпосюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 5104 від
20.05.2016